

Одеський національний університет імені І. І. Мечникова
Геолого-географічний факультет
Кафедра економічної та соціальної географії і туризму

Силабус курсу
«Міські агломерації та урбанізовані ареали»

Обсяг	Загальна кількість: кредитів 3,0; годин - 90; змістовних модулів - 2
Семестр, рік навчання	5/3 д/в та 6/3 на з/в
Дні, час, місце	за розкладом занять
Викладач (-і)	Куделіна Світлана Борисівна, старший викладач кафедри економічної та соціальної географії і туризму
Контактний телефон	
E-mail	geotourism@onu.edu.ua
Робоче місце	кафедра економічної та соціальної географії і туризму
Консультації	Очні консультації: 1 год. Онлайн-консультації: ZOOM

КОМУНІКАЦІЯ

Заняття в аудиторії за розкладом. В позааудиторний час студенти можуть поставити питання під час консультації. Інші види комунікації: очна та онлайн консультації за розкладом.

e-mail: geotourism@onu.edu.ua

телефон:

соціальні мережі: Вайбер, Telegram (за номером телефону)

аудиторія: за розкладом

АНОТАЦІЯ КУРСУ

Предмет вивчення дисципліни основні поняття, закономірності, проблеми та перспективи процесу урбанізації, особливості формування міських агломерацій та урбанізованих ареалів: тенденції розвитку, процеси планування і проектування.

Пререквізити курсу:

Рівень засвоєння змісту дисципліни "Міські агломерації та урбанізовані ареали" значно підвищиться, якщо студент опанував знання, уміння й навички таких дисциплін як: «Основи урбаністики», «Основи суспільної географії», «Основи регіоналістики», «Соціальна географія», «Регіональна економічна і соціальна географія».

Постреквізити курсу:

Знання, уміння і навички, що здобуваються після закінчення вивчення дисципліни " Міські агломерації та урбанізовані ареали " потрібні для вивчення таких дисциплін як: «Основи просторового планування», «Регіональна економіка з основами регіональної політики», «Економічна і соціальна географія України», «Економіка природокористування», «Геодемографія з основами географії населення».

Мета курсу: формування у студентів знань щодо теоретико-методологічних засад і практичних рекомендацій щодо розвитку міських агломерацій та урбанізованих ареалів з метою їх оптимізації.

Завдання дисципліни:

- розкрити суть та ознаки процесу урбанізації як ключового фактору економічного зростання держави;
- визначити сутність і завдання розвитку агломерацій та урбанізованих ареалів;
- узагальнити інституційно-організаційні аспекти розвитку агломерацій та урбанізованих ареалів, виявити головні перешкоди у реалізації політики їх інтегрованого розвитку;
- проаналізувати теоретико-методологічні підходи до вирішення проблем міст та визначити закономірності впливу на економіку просторових і соціальних характеристик систем;
- здійснити аналіз та виявити чинники, що впливають на стан і динаміку розвитку агломерацій та урбанізованих систем;
- оцінити стан реалізації цілей і пріоритетів соціально-економічного розвитку міських агломерацій та урбанізованих ареалів, виявити проблеми та невідповідності у їхньому розвитку та визначити шляхи їх усунення;
- визначити пріоритети та потенційні можливості удосконалення просторового розвитку міських агломерацій та урбанізованих ареалів;
- визначити напрями удосконалення реалізації стратегічних та локальних завдань розвитку міських агломерацій та урбанізованих ареалів.

Очікувані результати

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен

знати:

- основні чинники, тенденції, наслідки, перспективи урбанізації та принципи функціонування урбаністичних систем;
- сутність і завдання розвитку агломерацій та урбанізованих ареалів;
- інституційно-організаційні аспекти розвитку агломерацій та урбанізованих ареалів;
- основні етапи еволюції міських систем (місто – міська агломерація – урбанізований район – урбанізована зона – мегалополіс);
- сучасні урбаністичні тенденції у світі та Україні;
- пріоритети, проблеми та невідповідності соціально-економічного розвитку міських агломерацій та урбанізованих ареалів.

вміти:

- застосовувати отримані знання в навчальних і науково-дослідницьких роботах та подальшій практичній діяльності;
- розкривати значення та зміст географічних підходів до розробки стратегії розвитку агломерацій та урбанізованих ареалів;

- орієнтуватися в сучасних тенденціях і проблемах розвитку урбанізації, агломерацій та урбанізованих ареалів в Україні та світі;
- здійснювати територіальний аналіз розвитку урбанізованих систем, окремих міських поселень і агломерацій;
- розкривати роль економіко-географічного положення в розвитку міських систем;
- розкривати вплив глобалізації на урбанізаційні процеси.

ОПИС КУРСУ

Форми і методи навчання

Курс буде викладений у формі лекцій (20 год.) та семінарських/практичних (16 год.) занять, організації самостійної роботи студентів (54 год.) на денному відділенні та у формі лекцій (14 год.) та семінарських/практичних (6 год.) занять, організації самостійної роботи студентів (70 год.) на заочному відділенні.

Основна підготовка студентів здійснюється на лекціях та практичних заняттях, але значна частина покладається на самостійне вивчення предмета студентами денної форми навчання під час семестру.

Під час викладання дисципліни використовуються методи навчання: Лекції (проблемні, лекції з аналізом конкретних ситуацій), розповідь, пояснення, бесіда, інструктаж, обговорення проблемних ситуацій, ситуаційне навчання тощо. Ілюстрація (у тому числі мультимедійні презентації), демонстрація, метод безпосереднього спостереження. Тренувальні вправи; розв'язання розрахункових задач; практичні роботи; виконання дослідів; метод проєктів; виконання індивідуальних завдань, самостійного опрацювання нового матеріалу, в тому числі із використанням Інтернет - ресурсів.

Зміст навчальної дисципліни

Тема 1. Урбанізація, її сутність, чинники і наслідки

Тема 2. Агломерації та урбанізовані ареали як об'єкт дослідження

Тема 3. Просторово-часові аспекти міських поселень

Тема 4. Теоретико-методологічні основи дослідження міських агломерацій та урбанізованих ареалів

Тема 5. Сучасні урбаністичні тенденції в світі

Тема 6. Міські системи (міські агломерації, урбанізовані райони, урбанізовані зони, мегалополіси)

Тема 7. Нормативне забезпечення функціонування та розвитку міських агломерацій в світі та в Україні

Тема 8. Міські ландшафти

Тема 9. Ландшафтно-архітектурні та еколого-планувальні рішення і заходи щодо оптимізації урбанізованого довкілля

Перелік рекомендованої літератури

1. Безлюбченко О. С., Завальний О.В. Урбаністика : навч. посібник для студентів. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2015. 274 с.

2. Гладкий О. В. Географія міст. Геоурбаністика : підручник. О. Гладкий, С. Іщук; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. К. : Паливода А. В., 2014. 299 с.
3. Дронова О. Л. Геоурбаністика : навч. посібник. К. : Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2014. 419 с.
4. Зінченко Т.Є. Економічні засади землекористування міських агломерацій: теорія, методологія, практика: [монографія]. Житомир: ПП. «Рута», 2012. 184 с.
5. Лаврик О. Д., Власенко Р.П. Основи геоурбаністики: навч. посіб. Житомир: Вид-во ЖДУ імені І. Франка, 2022. 158 с.
6. Посацький Б.С. Основи урбаністики. Навчальний посібник. Друге видання, доповнене. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2011. 368 с.
7. Урбаністична Україна: в епіцентрі просторових змін: монографія. За ред. К. Мезенцева, Я. Олійника, Н. Мезенцевої. К.: Видавництво "Фенікс", 2017. 438 с.

ОЦІНЮВАННЯ

Методи поточного контролю: усне опитування, контрольні письмові роботи за змістовими модулями, оцінювання виконання індивідуальних завдань, оцінка за семінари, оцінювання захисту результатів практичних робіт, оцінювання доповідей.

Форми і методи підсумкового контролю: Формами підсумкового контролю в рамках дисципліни є залік.

Оцінювання знань (розподіл балів) здобувачів вищої освіти.

Поточний та періодичний контроль									Індивідуальне самостійне завдання	Сума балів
Змістовий модуль №1				Змістовий модуль № 2						
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	10	100
10	10	10	10	10	10	10	10	10		

Здобувач вищої освіти може отримати додаткові (бонусні) бали за мультимедійні презентації на практичних заняттях (10 балів).

Самостійна робота студентів.

Формами самостійної роботи є опанування питань з підготовки до практичних (семінарських) занять та написання рефератів з теми або вузької проблематики. Методи контролю рефератів – доповідь з презентацією. За підготовку рефератів з презентацією (10 балів).

ПОЛІТИКА КУРСУ («правила гри»)

Політика курсу визначається чинними нормативними документами/ Положеннями ОНУ імені І. І. Мечникова.

Політика щодо дедлайнів та перескладання: Політика щодо дедлайнів та перескладання: Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних

причин, оцінюються на нижчу оцінку (75% від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності). Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Політика щодо академічної доброчесності: Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та періодичного контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей); посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

Неприйнятними у навчальній діяльності для учасників освітнього процесу є: використання родинних або службових зв'язків для отримання позитивної або вищої оцінки під час здійснення будь-якої форми контролю результатів навчання або переваг у науковій роботі; використання під час контрольних заходів заборонених допоміжних матеріалів або технічних засобів (шпаргалок, конспектів, мікронавушників, телефонів, смартфонів, планшетів тощо); проходження процедур контролю результатів навчання підставними особами.

Політика щодо відвідування та запізнь: Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, працевлаштування, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу. Запізнення на заняття неприпустимі.

Мобільні пристрої: Під час практичних (семінарських) занять можливе використання технічних засобів (телефонів, смартфонів, планшетів тощо);

Поведінка в аудиторії: На заняттях заохочується активна участь; чітко й вчасно виконувати навчальні завдання та завдання для самостійної роботи; брати участь у контрольних заходах (поточний, модульний, періодичний та контроль самостійної роботи); виконання необхідного мінімуму навчальної роботи.